

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Адміністративно-правовий механізм забезпечення сталого господарювання в лісах України» за спеціальністю 081 «Право» 23 листопада 2023 року.

Вайда Віталій Володимирович, 1991 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2013 році Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Україна, за спеціальністю «Правознавство». Навчався в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2016 по 2021 роки.

Працює прокурором Ужгородської окружної прокуратури, м. Ужгород з 2020 року до цього часу.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unicheck* ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник – Черевко Павло Павлович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 4 наукові публікації за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Вайда В. В. Поняття «адміністративно-правовий механізм забезпечення сталого господарювання у лісах України». *Правова позиція*. 2022. № 4 (37). С. 183-187.

2. Вайда В. В. Поняття «нормативна система адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України» та її елементи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 805-808.

3. Вайда В. В. Національна інституційна система адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України. *Правові новели*. 2023. № 19. С. 296-304.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Болдіжар Сандра Олександрівна – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Болдіжар С. О.:

1. Здобувач згадує про доступ до інформації екологічного характеру та зазначає, що це «... є передумовою участі громадськості у прийнятті рішень й моніторингу дій уряду й приватного сектору» (с. 29). Однак при цьому здобувач не аналізує право на доступ до інформації про стан лісів та ведення господарства в них, зокрема у контексті суб'єктів лісових відносин, які мають право доступу до такої інформації.

2. Зважаючи на глобальний тренд діджиталізації публічного адміністрування та на ті позитивні українські здобутки, які мали місце у період пандемії Covid-19 та мають місце й зараз, під час повномасштабної збройної агресії РФ проти України, не зайвим було б дослідити вплив діджиталізації на лісову сферу. Це зокрема стосується і фіксації лісових пожеж, на які звертав увагу здобувач. Крім цього діджиталізація лісової галузі має справити позитивний ефект і на отримання адміністративних послуг у лісовій сфері.

3. Здобувачу необхідно було приділити більше уваги повноваженням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України як головному органу у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує в межах повноважень, передбачених законом, державну

політику у сфері лісового та мисливського господарства. Оскільки здобувач лише перераховує ці повноваження (с. 144-146), проте не аналізує їх.

Васильчук Лариса Богданівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Васильчук Л. Б.:

1. Так, дисертантом серед елементів нормативної системи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України міжнародного рівня було зазначено рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту довкілля (зокрема, ст. 49 та підрозділ 2.3.), а також звернуто увагу на те, що відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення є джерелом права. Тим не менш, було б цікаво почути позицію автора щодо того чи варто виокремлювати аналогічний елемент на національному рівні, а саме релевантну практику національних судів.

2. Серед елементів національної інституційної системи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України дисертантом виокремлюються органи місцевого самоврядування, зокрема, районні та обласні ради, сільські, селищні і міські ради. Тим не менше, обсяг їх повноважень та компетенція у сфері забезпечення охорони та захисту лісових насаджень, посилення їхніх корисних властивостей, дотримання правил та норм використання лісових ресурсів видається малодослідженим, а відтак потребує більшої аргументації з боку автора.

3. Насамкінець, автором, як у випадку аналізу нормативного, так і інституційного адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України, робиться поділ на міжнародний та національний рівень, що свідчить про узгодженість та системність у підході до дослідження обраної проблематики. Тим не менш, хочеться почути думку автора з приводу доцільності аналізу європейського рівня нормативної та інституційної системи адміністративно-правового механізму забезпечення

сталого господарювання у лісах України з огляду на відповідні зобов'язання України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і їх державами-членами, з іншої сторони та з огляду на надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Петрецька Наталія Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Петрецької Н. І.:

1. У розділі I. «Основи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України», у п. 1.1. на сторінках 51-53 автор зазначає, що національна інституційна система адміністративно-правового механізму щодо забезпечення сталого господарювання у лісах України включає уповноважених суб'єктів, котрі діють на основі внутрішньодержавного права України, й здійснюють адміністративно-правове забезпечення у сфері сталого господарювання у лісах України. До них дисертант відносить таких уповноважених суб'єктів, як: Верховну Раду України; Президента України; Кабінет Міністрів України; суди України, в тому числі й Конституційний Суд України, які вправі рішення приймати відповідні у сфері забезпечення сталого господарювання у лісах України; прокуратуру, яка здійснює практичну діяльність, зокрема, щодо розслідування злочинів екоциду; центральні та місцеві органи виконавчої влади, котрі мають низку повноважень щодо забезпечення сталого господарювання у лісах України; органи місцевого самоврядування; адвокатуру; та що найбільше цікаво автор сюди відносить також засоби масової інформації, але автор у дисертації доповнює даний суб'єктний склад з приміткою на електронні ресурси поширення інформації такі як: веб-сайти, тематичні групи і сторінки в соціальних мережах і месенджерах. Констатуючи доцільність забезпечення системного висвітлення положень даного підрозділу доречним було зазначити про електронні ресурси поширення інформації, однак це викликає певні застереження щодо статусу цих ресурсів. Зважаючи на зміст Оргуської конвенції цілком виправдано участь

громадськості як дієвого складника інституційної системи адміністративно-правового механізму забезпечення доступу до інформації про стан довкілля. Автор наводить приклад про функціонування групи сторінки WWF-Україна «Сталий розвиток лісового господарства» (www.facebook.com/groups/wwfsustainableforestry), також діє інтернет сайт Сталий розвиток лісового господарства в Україні (www.sfm.org.ua/about), створений в рамках проекту “Підтримка відповідального лісового господарства у Дунайсько-Карпатському регіоні”, як ресурс для природоохоронних організацій, науковців, активістів, місцевих громад і всіх, хто має інтерес до збереження лісів України. Автор не розкриває статусу цих електронних ресурсів, до яких входять зацікавлені особи (тобто ці учасники і є громадськістю, як частини організованого громадянського суспільства), а електронний ресурс, як один із різновидів збору, використання та поширення інформації. Тобто ці учасники і є громадськістю, як частини організованого громадянського суспільства. Автору слід було обґрунтувати свою позицію щодо зазначеного аспекту.

2. Виходячи з того, що одним з пріоритетних завдань сучасної науки адміністративного права є сприяння запровадженню та усебічному закріпленню системи правових цінностей, які є необхідними для забезпечення екологічної та економічної безпеки, сталого розвитку територій, раціонального використання природних ресурсів тощо, варто викладати ці ідеї на перше місце. У зв'язку з цим, під час публічного захисту дисертації хотілося б дізнатись позицію автора щодо визначення тих первинних ціннісних векторів - принципів сталого розвитку в цілому, а вже потім спеціальних та похідних. Адже автор, враховуючи тематику дослідження і це зрозуміло, досліджує лише спеціальні принципи забезпечення сталого господарювання у лісах (у вузькому значенні(стор. 77)) на міжнародному та національному рівнях.

3. З огляду на ліберальність поглядів автора та прихильність до європейських традицій сталого господарювання, про що свідчать дисертаційні положення відповідного змісту, доцільним було в роботі звернути увагу на питання адміністративно-правового статусу територіальних громад; а також

розглянути, на наш погляд, суміжне з цим питання інституціоналізації їх самоврядних форм діяльності як важливих юридичних гарантій статусу та забезпечення досягнення мети сталого господарювання у лісах України.

4. З огляду на прикладний характер дослідження, В.В. Вайда пропонує розробити та затвердити Державну цільову програму «Ліси України» на 2023 - 2028 роки, на основі відповідних принципів сталого господарювання в лісах, відповідною Постановою КМ України, із врахуванням відповідних положень обласних програм розвитку лісового господарства, висновків експертів й неурядових екологічних організацій, а також міжнародних зобов'язань України (стор. 187). Але вважаємо, що автору слід було б приділити увагу також законопроектним ініціативам про забезпечення сталого господарювання у лісах України. Проведення їх експертизи в частині регулювання питань, які є предметом дослідження дисертанта, та критичний аналіз на предмет відповідності міжнародно-правовим стандартам сталого господарювання у лісах. Наявність системного підходу в регламентації цих питань у межах цього дослідження є логічним, методологічно і практично значущим для формування цілісної авторської концепції удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання в лісах України.

Гулак Олена Василівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України (офіційний опонент).

Зауваження Гулак О. В.:

1. Попри те, що дисертантом на с. 16-17 дисертаційного дослідження у межах аналізу степеню наукової розробки проблематики адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України представлено доволі значний перелік науковців, доробок яких постав теоретико-методологічною основою дослідження, не отримали навіть оглядового представлення роботи вчених-адміністративістів, які захищали наукові дослідження за спорідненими темами. Так, поза увагою автора лишились дисертаційні роботи: В. Печуляка на тему «Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері лісового господарства України» (2013 р.); Н.

Золотарьової - «Адміністративна діяльність правоохоронних органів з охорони навколишнього природного середовища: теорія та практика» (2018 р.), Ю. Легези - «Адміністративно-правові засади публічного управління у сфері використання природних ресурсів» (2018 р.) та О. Гулак на тему «Теоретико-методологічні засади адміністративно-правового забезпечення пожежної безпеки в лісах України» (2020 р.).

2. У цілому позитивно оцінюючи формування авторського визначення змісту терміну «адміністративно-правовий механізм забезпечення сталого господарювання у лісах України» як взаємоузгодженої сукупності норм й принципів права, форм і методів адміністративного права, уповноважених суб'єктів, і їх діяльність, котрі мають на меті адміністративно-правове забезпечення сталого господарювання у лісах України, не зовсім зрозумілим є підхід, відносно якого автором визначено лише два складових елементи системи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України, а саме: нормативного та інституційного (с. 20).

3. Ні в пунктах новизни (с. 20), де йдеться про «удосконалення учення про інституційну систему адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України, зокрема, встановлено, що вона містить два складові елементи: національну інституційну систему адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України і міжнародну інституційну систему адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України»; ані в пунктах 8 та 9 загальних висновків (с. 187 дисертації), де власне міститься визначення й наводиться інституційна система адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України, що містить два складові: національну інституційну (перелік відповідних органів наведено на с. 52-53; 139-140) та міжнародну інституційну системи (перелік відповідних органів наведено на с. 56-57; 141-142), ані в проміжних висновках, не представлено конкретизацію й більш детальну систематизацію чи хоча б перелік складових елементів відповідної «інституційної системи

адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України». Те саме, щоправда, можна вказати і щодо «нормативної системи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України».

4. На сторінці 187 дисертаційного дослідження автором сформовано висновок, що «з метою забезпечення розвитку сталого господарювання в лісах України доцільно розробити та затвердити Державну цільову програму «Ліси України» на 2023 - 2028 роки, на основі відповідних принципів сталого господарювання в лісах, відповідною Постановою КМ України, із врахуванням відповідних положень обласних програм розвитку лісового господарства, висновків експертів й неурядових екологічних організацій, а також міжнародних зобов'язань України». Насамперед, більш доречним вбачалось би представлення авторського бачення системи стратегічних документів, як в контексті поточного інституційного реформування лісівничої сфери так і пріоритетів сталого розвитку лісових ресурсів/відносин та належного «господарювання в лісах у цілому. А по-друге, власне не Постанова КМ України має враховувати пункти відповідних положень обласних програм розвитку лісового господарства, а навпаки.

5. Вважаємо що висновки дисертації не відображають усіх здобутків та напрацювань самого наукового дослідження, позаяк є переважно надто лаконічними і не включають перелік тих чи інших складових елементів у запропонованих автором систематизаціях досліджуваних наукових категорій. Окрім того, автором дуже побічно окреслені питання реформування лісівничої сфери, які досить суттєво вплинули на комплексний механізм адміністративно-правового забезпечення сталого господарювання в лісах України, зокрема, його інституційну та й нормативну компоненту.

6. Не вистачає і авторських пропозицій щодо удосконалення організаційно-правових засад у розрізі предмету дослідження. Не є витриманим і сталий науковий підхід щодо співвідношення поставлених завдань у межах дослідження і кількості представлених відповідних загальних висновків.

Соцький Артур Михайлович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри юриспруденції Чернівецького інституту Міжнародного гуманітарного університету (офіційний опонент).

Зауваження Соцького А. М.:

1. Перший підрозділ першого розділу дисертації присвячений питанню поняття «адміністративно-правовий механізм забезпечення сталого господарювання у лісах України». На с. 23. зазначено, що у рамках характеристики поняття відповідного механізму буде сформульовано визначення поняття та елементи механізм забезпечення сталого господарювання у лісах України. Проте в рамках вказаної частини дослідження відповідна дефініція відсутня.

2. Автором, на с. 42 наведено поняття системи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України як внутрішньо взаємоузгодженої сукупності норм і принципів права, уповноважених суб'єктів і їхня практична діяльність, котрі мають на меті забезпечення сталого господарювання у лісах України. Варто відзначити його відповідність усталеним науковим підходам до виокремлення елементів адміністративно-правового механізму. Проте далі автор виділяє лише два складові елементи досліджуваної ним системи: нормативну та інституційну системи адміністративно-правового механізму забезпечення сталого господарювання у лісах України, залишивши поза увагою третій виокремлений ним же самим елемент. Така позиція потребує аргументації.

3. Прослідковується повтор матеріалу підрозділу 1.2. у розділах 2 та 3, зокрема в рамках детального аналізу природи нормативної й інституційної систем адміністративно-правового механізму щодо забезпечення сталого господарювання у лісах України.

4. Значним та актуальним у дисертації є наведення статистичних і практичних даних щодо лісового фонду, зокрема й у контексті завданої йому шкоди внаслідок російської військової агресії проти України. Однак відповідний емпіричний матеріал займає значний об'єм дослідження, що, відповідно, не дозволило автору навести більше наукової інформації на

підтвердження висновків та пропозицій щодо аналізованого категорійного апарату і відповідних відомостей за темою дослідження.

Результати відкритого голосування:

«За»	<u>5</u>	членів ради
«Проти»	<u>0</u>	членів ради
«Утримались»	<u>0</u>	членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Вайді Віталію Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Сандра БОЛДІЖАР

Рецензент

Лариса ВАСИЛЬЧУК

Рецензент

Наталія ПЕТРЕЦЬКА

Офіційний опонент

Олена ГУЛАК

Офіційний опонент

Артур СОЦЬКИЙ